

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

סדר נזיקין | מסכת עבודה זרה, דף נ"ג-נ"ט
פרשת עקב | ט"ז-כ"ב באב תשפ"ה (16-10 לאוגוסט 2025)

מזן התלמוד

סדר נזיקין, מסכת עבודה זרה דף נ"ז

ההוא עובדה דהוה במחוזא, אתא גוי עייל לחנותא דישראל, אמר להו: אית לכו חמרא לזבונני? אמרו ליה: לא. הוה יתיב חמרא בדוולא, שדי ביה ידיה שיכשך ביה, אמר להו: האי לאו חמרא הוא? שקליה האיך בריתחיה דייח לדנא. שריה רבא לזבונני לגויים.

ההוא עובדא - אותו מעשה
חמרא - יין
בדוולא - בדלי

הסבר: מעשה שהיה במחוזא, בגוי שנכנס לחנות של יהודי ושאל אם יש להם יין למכור. אמרו לו: לא. ראה הגוי יין בדלי, שכשך בו את ידו ושאל: האם זה לא יין? לקח אותו בכעס ושפך אותו לחבית. התיר רבא למכור את היין שבחבית לגויים, ולא אסר אותו משום יין נסך.

תפילה לשלום חיילי צה"ל:

מי שברך אבותינו
אברהם יצחק ויעקב,
הוא יברך את חיילי צבא ההגנה לישראל
ואנשי כוחות הבטחון,
העומדים על משמר ארצנו וערי אלהינו,
מגבול הלבנון ועד מדבר מצרים,
ומן הים הנדול עד לבוא הערבה
ובכל מקום שהם, ביבשה באויר ובים.
יתן ה' את אויבינו הקמים עלינו
נגפים לפנייהם!
הקדוש ברוך הוא ישמר ויציל את חילינו
מכל צרה וצוקה, ומכל נגע ומחלה,
וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם.
ידבר שונאיו תחתייהם,
ויעטרם בכתר ישועה ובעטרת נצחון.
ויקים בהם הכתוב:
"כי ה' אלהיכם ההלך עמכם,
להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם".
ונאמר: "אמן".

דף נ"ג: מגדל נמרוד

בני דור הפלגה בנו את מגדל בבבל כדי למרוד בה'. התלמוד בדף זה מלמדנו ש"בית נמרוד", שהיה המלך של הדור שבנה את מגדל בבבל - מותר בהנאה, אפילו שהוא עובד זרה. טעם ההתיר הוא שעובד כוכבים שעזב ונטש מרצונו את העבודה הזרה שלו - הרי הוא מבטלה ושוב אינה עבודה זרה.

רש"י מסביר ש"בית נמרוד" הוא מגדל בבבל שבנו בני דור הפלגה, והם עזבו אותו כשה' בלל את שפתם והפיצם על פני כל הארץ. לכאורה ניתן לשאול: האם זה נקרא שהם עזבו מרצונם? הרי ה' העזיב אותם משם!

תשובת התלמוד היא שאכן ה' הפיצ אותם, אבל היה באפשרותם לחזור אל המקום ולמשיך לבנות אותו, ומאחר שהחליטו להפסיק, נחשב הדבר שהם עזבו אותו מרצונם ולכן המגדל כבר אינו עבודה זרה.

דף נ"ד: קדושת שביעית

האם יכול להיות שדג יהיה קדוש בקדושת שביעית?

ההלכה היא שאסור למכור פירות שנדלו בשנת השמיטה. מותר לאכול אותם - אבל אסור לסחור בהם. אם סחרו בהם - הכסף שקיבלו תמורתם והיה קדוש בקדושת שביעית. אם קנו בו מאכל - המאכל קדוש בקדושת שביעית. אם קנו דג בכסף שקיבלו על מכירת פירות שביעית - הדג קדוש בקדושת שביעית.

מאכל שקדוש בקדושת שביעית, אסור לסחור בו, אסור לקלקל אותו ועוד.

דף נ"ה: "משנה ראשונה"

המשניות הן לקט של הלכות שקיבצו רבי יהודה הנשיא וכל חכמי ישראל. במשנה ובגמרא אנו מוצאים שאמרו על הלכות מסוימות שהן "משנה ראשונה", ועל הלכות אחרות אמרו שהן "משנה אחרונה". "משנה ראשונה" היא הלכה שנאמרה על ידי חכמי הדורות הקודמים, אך בבית דין שבדורות מאוחרים יותר פסקו אחרת. הפסיקה המאוחרת היא "משנה אחרונה".

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי
המנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר
לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ח:	ניו יורק:
כניסת שבת: 18:48	כניסת שבת: 19:34
יציאת שבת: 20:00	יציאת שבת: 20:36
ישראל ת"א:	גרמניה:
כניסת שבת: 19:03	כניסת שבת: 20:05
יציאת שבת: 20:02	יציאת שבת: 21:27

חברותא

★ | מן ההסטוריה

גוש אמונים

תנועת "גוש אמונים" קמה אחרי מלחמת יום כיפור במטרה לקדם התיישבות יהודית חדשה ביהודה, שומרון, חבל עזה, רמת הגולן וסיני. התנועה נוסדה בט"ו בשבט תשל"ד, בכנס שנערך בביתו של הרב חיים דרוקמן. הרב צבי יהודה קוק והרב אברהם שפירא היו בין מנהיגי הרוחניים של התנועה. פעילי גוש אמונים הקימו את ההתנחלויות הראשונות באלון מורה, סבסטיה ומקומות נוספים, בניסיון לגרום לממשלה לאשר את ההתיישבות. כאשר עלה הליכוד לשלטון ב-1977 קיבלה התנועה תמיכה ממשלתית, ובמסגרתה הוקמו עוד יישובים רבים. התנועה התפרקה בשנות ה-80 וחלק מחבריה השתלבו בפעילויות ציבוריות במסגרות שונות.

מתיישבי גוש אמונים ליד האוהלים שהקימו בהאחזות ליד סבסטיה, בניסיונם להקים את היישוב החדש אלון מורה במקום. (אוסף התצלומים הלאומי, מושע מילנר)

מתפללים

קובי בן ה-15 הוא נער חברותי מאוד, חבר'מן, אהוב על כולם, פעיל ומתנדב, אבל פחות משקיע בלימודים, והתוצאות בתעודה בהתאם - ציונים נמוכים... עכשיו הציעו לקובי להיכנס להדרכה ולהיות מדריך בתנועת הנוער, דבר שידרוש ממנו השקעה של הרבה זמן. קובי התלבט, ושיתף את משפחתו בהתלבטות.

מצד שני:

תקופת הלימודים חשובה אף היא, בה לומדים נושאים רבים, מפתחים הרגלי למידה, והם הבסיס להמשך החיים וללימודים גבוהים. כניסה להדרכה בתקופה הזו כשהציונים של קובי גם ככה נמוכים עלולה לפגוע בו בעתיד.

מצד אחד:

יש בכוחה של תקופת ההדרכה מעבר לתרומה לחניכים וההשפעה עליהם, גם לתרום רבות למדריך, לבגרותו, לעיצוב אישיותו וערכיו, ולתרגול בלקיחת אחריות ומנהיגות. מהבחינה הזו זו יכולה להיות תקופה בונה וחשובה הן לקובי והן לחניכיו.

קובי מתלבט
מה עליו לעשות...
אה ?עתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפללתם' עליה אתם מוזמנים לשחק אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

♥ | על המפה

בניין מחניים בירושלים

בית מחניים, ירושלים 2007
(Wikipedia, Sir Kiss)

בית מחניים הוא בניין מפואר ברחוב שבטי ישראל פינת רחוב הנביאים בירושלים. הוא נבנה בשנת 1885 עבור בנקאי נוצרי בשם יוהנס פרוטיגר, אולם נמכר ונרכש על ידי "אגודת אחים" היהודית שהקימה בו בית ספר לבנות. במלחמת העולם הראשונה פינו העות'מאנים את בית הספר ושיכנו במבנה קציני צבא. מאוחר יותר התגורר במקום מנחם אוסיסקין, מנהל הקק"ל, ואחריו גר שם הנציב הבריטי. **ב-1949 הפכה הממשלה את הבניין למשרדו של זלמן שזר, שר החינוך הראשון, מאז ועד היום משמש הבית את לשכת שרי החינוך והנהלת משרד החינוך של מדינת ישראל. שמו של הבית לקוח מהפסוק: "ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלוקים זה ויקרא שם המקום ההוא מחניים".**

מי אני?

1. תנועת נוער ציונית דתית.
2. הוקמה בירושלים בשנת תרפ"ט.
3. נקראת על שם רבי עקיבא.
4. דוגלת בערכי התורה והעבודה.
5. לתנועה למעלה מ-400 סניפים ברחבי הארץ.

„אֵלֶּיכֶם יָצֵא, לְחַזֵּק וּלְחַזֵּק”

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

- 1 היכן הוא נולד?
- 2 איזו תנועת נוער נמצאת בציור ואיך האיש היה קשור אליה?
- 3 באילו תפקידים ציבוריים הוא שימש?
- 4 התבוננו היטב בציור - יש בו פרט אחד לא נכון. מהו?

ישנה מילה אחת שמתאימה (בשינוי ניקוד) לכל צירופי המילים הבאים. מהי אותה מילה?

1. תורה
2. ראשונה
3. למלך
4. ברורה

מינהל החינוך הדתי,
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

חמץ של מושג

תורה ועבודה

"תורה ועבודה" הוא מושג המבטא השקפה לפיה יש לשלב את לימוד התורה עם חיי עבודה ומלאכה. גישה זו מופיעה כבר בגמרא בדברי רבי ישמעאל, החולק על רשב"י שלפיו יש לעסוק בתורה בלבד. לאורך הדורות הופיעו גישות שונות בעם ישראל לגבי היחס הנכון בין תורה לעבודה. הציונות הדתית חרטת על דגלה את הערך הזה, שאף נחרט על דגלה של תנועת בני עקיבא, ומחנכת לשילוב בין תורה לעבודה בלימודים ולאורך כל החיים.

5780

ה'תש"פ

5778

ה'תשע"ח

5727

ה'תשכ"ז

5708

ה'תש"ח

5707

ה'תש"ז

5699

ה'תרצ"ט

5657

ה'תרל"ז

5323

ה'רמ"ח

5260

ה'ת"ס

5258

ה'תרנ"ח

4900

ה'רמ"ב

4800

רש"י

4650

רבי סעדיה גאון

4260

ימי הביניים

510

תקופת הראשונים

דבר תורה

על הפסוק בפרשתנו: "מה ה' אלוך שואל מעמך כי אם ליראה את ה'..." - מבאר ה"חתם סופר" חידוש הקשור לדיני השומרים שבתורה. אחד מתוך ארבעת השומרים הוא השואל, שלו יש את האחריות הגדולה ביותר עד כדי שהוא מתחייב גם באונס שלא באשמתו.

על כך מסביר החתם סופר, שאומרת התורה: "אם אתה רוצה שהקב"ה יהיה כשואל מעמך, ויהיה חייב לשמור עליך מכל משמר ואפילו מאונסים, עליך להיות ירא את ה' אלוך ולשמור מצוותיו".

כך גם ביאר הרמב"ם במורה הנבוכים את הפסוק: "אשגבהו כי ידע שמי", ואמר שככל שאדם יודע את שמו של הקב"ה והולך בדרכיו, כך משגבהו ה' ומרוממהו, ושומר עליו מכל משמר.

סדר נזיקין | מסכת עבודה זרה דף נ"ו - נ"ט

דף נ"ו: מתי אסור לעזור לזולת?

למרות שבדרך כלל אנו מצויים לעזור לזולת, ישנם מקרים שבהם אסור לעזור לזולת, ומי שעוזר לו עובר עברה.

שמו של אסור זה הוא: "מסיע". אסור זה קובע כי אסור לעזור ליהודי לעבור עברה, גם אם הוא יכול לעבור את העברה בלי העזרה. למשל, אם יהודי רוצה לקנות מאכלות אסורות כדי לאכול אותם, אסור למכור לו אותם אפילו אם הוא יכול להשיג אותם במקום אחר. מה טעם האיסור? מפני שמצוה על כל יהודי להפריש את חברו מלעבור על איסור, וקל וחומר שיש להימנע מלסיע לו לעבור על עברה.

דף נ"ז: האיש שטיפס על הדקל

נוכרי אחד טיפס על עץ דקל כדי לקצוץ לולב. תוך כדי שהוא ירד מן העץ, נגע ראש הלולב בתוך חבית יין, בלא כוונה, ומיד התעורר דיין הלכתי מה דינו של היין.

אם הנוכרי היה נוגע עם הלולב בין בכונה, אסור היה לשתות מן היין ואסור היה גם ליהנות ממנו, שכן נזרו חז"ל. השאלה שהתעוררה במקרה זה הייתה, מאחר שהנוכרי נגע עם הלולב בין בלא כוונה, מה דינו היין? רב פסק שמין זה אסור לשתות, אבל מותר ליהנות, ולכן אפשר למכור אותו לנוכרים.

להלכה פוסק השולחן ערוך בחלק יורה דעה, שיש זה מותר גם לשתות.

דף נ"ח: המים שנמצאים במאגר בעיר בצרה

האמורא ריש לקיש הגיע לעיר בצרה שם הבחין שנוכרים תושבי המקום עובדים עבודה זרה למים שנמצאים במאגר ששייך לכל הציבור, ואחר כך יהודים שואבים מן המים הללו ושותים אותם.

אמר להם ריש לקיש: "אסור לשתות מן המים, מפני שחפץ שעבדו לו עבודה זרה אסור בהנאה מן התורה". אחר כך שב ריש לקיש וסיפר לרבו, רבי יוחנן, את שאירע בבצרה. אמר לו רבי יוחנן: "חזור מיד לבצרה ואמור להם שטעית, ומותר להם לשתות את המים, מפני שהמים שייכים לכל בני העיר ואין אדם יכול לאסור על הזלזל חפץ שאינו שייך לו".

דף נ"ט: אתרוג שנפל לתוך חבית יין

נפל אתרוג לתוך חבית יין, ונוכרי זריז זינק מיד לתפוס את האתרוג, לפני שישקע עמוק בתוך החבית, וכעת התעוררה שאלה: כאשר נוכרי מנענע יין של יהודים, יש חשש שהוא התכוון לנענע אותו כדי שיהיה יין נסך, וכשהוא יוציא כעת את היד עם האתרוג, אולי הוא ינדנד טיפה את היין כדי לעשות אותו יין נסך.

הציע רב אשי: "תפסו לו את היד, שלא יוכל להזיזה, ובינתיים שפכו את היין מהחבית" ומדוע לא חוששים שהוא עשה את היין נסך כשהוא הנקיש את היד לקחת את האתרוג? מפני שבאותו רגע הוא היה טרוד להציל את האתרוג ואין לחשוש שהוא התכוון לנענע את היין כדי לנסך אותו.

שאלות השבוע

1. היכן נמצא בית נמרוד?

2. מה זו "משנה ראשונה"?

3. מה דינו של יין שנגע בו גוי עם לולב?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכות. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לצייין את מס' העלון עליו אתם עונים. *בפיקוח ראה חשבון

תשובות

הציור השבועי (עמ' 3)

1. זבולון המר.
2. חיפה.
3. תנועת בני עקיבא, בה שימש זבולון המר מדרך וקומונו.
4. שר הסעד, שר הדתות, שר החינוך, סגן ראש הממשלה.
5. על הארון מאחור יש סטיקר שכתוב עליו ג' מפד"ל. האות של המפד"ל בכל מערכות הבחירות הייתה ב'.

חידה (עמ' 3)

תשובה: משנה